PRZYBRAĆ (*19*) *vb pf*

a *jasne*; *w fut* e *jasne*.

inf przybrać (*6*). ◊ *fut 1 sg* przybierzę (*1*). ◊ **[***2 sg* przybierzesz.**]** ◊ *3 sg* przybierze (*1*). ◊ *1 pl* przybierzémy (*1*). ◊ *praet 3 sg m* przybrał (*2*). *f* przybrała (*1*). ◊ *3 pl m pers* przybrali (*2*). ◊ *plusq 3 sg m* przybrał był (*1*). ◊ **[***imp 2 sg* przybi(e)rz.**]** ◊ *con 3 sg m* by przybrał (*3*). ◊ *impers praet* przybrano (*1*).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVI* (*dwa z niżej notowanych przykładów*) – *XVIII w*.

I. *Transit*. (*18*) :

1. *Ubrać*, *włożyć coś na kogoś*; *wystroić*; *decorare*, *induere HistAl*; *ornare Vulg*; *exornare Mącz* [*w tym*: *kogo*, *co* (*9*)] (*11*) : Exornare aliquem veste, Przibráć álbo dárowáć kógo ſzátą. *Mącz* [269]c; bo oni [*Rzymianie*] ták czynili wetknąwſzy koł w źiemię káżdy ſwoy oſobno przybráli iáko człowieká *BielSpr* 4.

przybrać w co (*6*): Panie Pilácie/ czynil [*Jezus*] ci ſie krolem dopuſtz nám ijże go w pawlokę przybierzémy. *OpecŻyw* [127]v; Gdy Alexander vmárł/ Kſiążętha podnieſli ciáło iego/ á przybráli ie w ſzáty krolewskie *HistAl* N4, K5v; *LubPs* M3; przetho náoſtathek wtory Páweł Papieſz/ ku ćći ſwoiey/ y ſámi Kárdynali/ y konie ich/ w Szárłat álbo w tzerwoną bárwę przybrał *KrowObr* 35v; *LatHar* 307.

Szereg: »przybrać i ozdobić« (*1*): Y roſkazał [*król*] komornikowi/ [...] á żeby thák ſámę [*Esterę*]/ iáko fraucymer/ ábo ſluzebne pánny iey/ przybrał y ozdobił [*ornaret atque excoleret*]. *Leop Esth* 2/9.

Przen (*2*) :

przybrać w co (*2*): Nieſzczżeſzny [*!*] narodzie/ tákći bárzo ten Luter nieczyſty oczy zápluſkał/ y vmiał ći Antychryſtá ktoregoć wnośił w piſmo y wſkorę Chryſtuſowę przybráć/ iżeś ſię oſzukáć dał? *SkarŻyw* 520; *GrochKal* 23.

2. *Ozdobić*, *przystroić*, *upiększyć* [*kogo*, *co*] (*5*) : Nie przybrał był Sálomon tákich gmáchow hoynie/ Gdy Sábá oná k niemu przyiechálá ſtroynie. *StryjWjaz* B2.

przybrać czym (*1*): Y przybrał [*Bóg*] grubą ziemię/ trawą y zioły *SkarŻyw* 259.

Iron (1): Aliquando exornare, Odrzeć kogo z ochędożenia. Adeo exornatum dabo, adeo depexum ut dum vivat meminerit semper mei, Ták go przibierzę/ Ták go przigłaſzczę iż mie będźie wiecznie pámiętał. Ironicus dicta putato. Mącz [269]c.

Przen (*3*) : **[**Doſyć ieſt przez ſię pyſzny [*ten osioł nasz*, *tj. ciało*]/ á gdy go przybierzeſz záuzda ſię po ſobie poglądáiąc/ iáko vbrány koń. *GrzegŻarnPos 1597* I 13 (*Linde*).**]**

przybrać w co (*1*): Gdy iuż moy Dworzánin ozdobi vmyſł ſwoy cnotą/ po cnocie/ nie zda mi ſie áby go w co piękniey przybráć mogł/ iáko w náukę *GórnDworz* G3v.

przybrać czym (*1*): A żeby lepiey duſzę ſwoię we wzgárdzie świátá tego Chryſtuſa náśladuiąc vbogáćił [*św. Samson*]/ y więtſzemi ią cnotámi przybrał: ná wzor Abráhámá/ wyſzędł [*!*] z oyczyzny ſwoiey *SkarŻyw* 593.

[*Szereg*: »upiękrzyć a przybrać«: A Iezabel vſłyſſawſſy o przyieździe iego [*Iehu*]/ vmálowáłá oczy ſwe bielidłem/ y vpiękrzyłá á przybráłá głowę ſwoię [*ornavit caput suum*] *Leop* 4.*Reg* 9/30 (*Linde*).**]**

3. *Zdobyć coś* [*na co*] (*1*) : Nuż iákie dziś gry náſtáły Zktorych ginie koſt niemáły [...] Bo ſie więc iuż nierozmyſla Poki ſtołu ſtawa kryſzlá Bo muſi przybráć ná nowe [= *zdobyć pieniądze na nową grę*] *RejRozpr* G4v.

4. *Dobrać*, *wziąć* (*1*) :

a. *Do towarzystwa*, *jako asystę* (*1*) :

Zwrot: »[*kogo*] sobie przybrać« = *podporządkować* (*1*): ktory [*diabeł*] ty máſſkáry do kośćiołá Bożego wprowádził/ áby ſługi Antykryſtowe ſobie przybrał y podwyſſſzył. *KrowObr* 131.

b. **[***Przyjąć*, *zapożyczyć*:

Zwrot: »przybrać sobie [*od kogo*]«: nam ludzie wszyscy przypisują: męstwo [...]; ale i w tym nie[mało] mielibyśmy przybrać sobie od Hiszpana *DiarPeregr* 68.**]**

c. **[***Wziąć dodatkowo pod uwagę* [*k czemu*]: Ono też kte^{mv} przybierz/ co Ewanieliſtowie o Duchu ś. piſzą: że z ſtąpił ná Ieſuſá iáko gołąb. *BudArt* M7v.**]**

II. *Intransit*. *O wodzie*: *wezbrać*, *podwyższyć swój poziom* [*z podmiotem w G*] (*1*) : BYwáią téż w Stáwiéch álbo w Sadzáwkach Póniki/ kthórémi Wodá z Stáwu ginie/ ták/ że iéy nigdy nie przybierze *Strum* O.

Synonimy: **I**.**1**. *oblec*, *odziać*, *przyoblec*, *przyodziać*, *ubrać*; **2**. *ochędożyć*, *okrasić*, *ozdobić*, *upiększyć*; **3**. *zdobyć*.

Formacje współrdzenne cf BRAĆ.

Cf **1. PRZYBRANIE**, **PRZYBRANY**

ALKa